

Pargas stads utlåtande angående avfallstransportsystem

Stadsstyrelsen 17.04.2023 § 122
273/11.02.03/2023

Beredare

Samhällsingenjör Matias Jensén, tfn 044 358 5724
fornamn.efternamn@pargas.fi

Sydvästra Finlands avfallshanteringsnämnd beslutade 18.3.2021 att avfallstransportsystemet av fast avfall från Aura, S:t Karins, Lundo, S:t Mårtens, Pemar, Pargas kommunområde, Pöytis, Rusko kommunområde, Salo, Sagu och Åbo fortsätter som avfallstransport ordnad av fastighetsinnehavaren enligt 37 § i avfallslagen. Åbo förvaltningsdomstol upphävde 23.6.2022 beslutet på basis av besvären och återförvisade ärendet till nämnden för ny behandling. I Åbo förvaltningsdomstols beslut har besvärstillstånd inte sökts hos högsta förvaltningsdomstolen så Åbo förvaltningsdomstols beslut har vunnit laga kraft.

Beredningen av ett nytt beslut i ärendet har inletts och i samband med detta ger Sydvästra Finlands avfallshanteringsnämnd kommunerna beslutet berör möjlighet att avge utlåtande.

I kommundelarna Nagu, Korpo, Houtskär och Iniö är avfallstransporterna kommunalt ordnade.

Bakgrund till ärendet och tidigare beslut

Avfallshanteringsnämnden för Åbo stadsregion beslutade 29.5.2013 att transport av annat kommunalt avfall vars hantering kommunen är skyldig att ordna än slam från slamavskiljare och slutna tankar ska ordnas av fastighetsinnehavaren i Aura, S:t Karins, Lundo, S:t Mårtens, Pargas kommunområde, Pöytis (med undantag av Yläneområdet), Rusko (med undantag av Vahtoområdet), Tarvasjoki och Åbo.

Åbo förvaltningsdomstol upphävde 7.11.2014 (beslutsnummer 14/0318/1) avfallshanteringsnämndens beslut till den del det i beslutet beslutades att transporterna skulle ordnas av fastighetsinnehavaren. Förvaltningsdomstolen motiverade sitt beslut bland annat med att ärendet inte hade utretts tillräckligt.

Högsta förvaltningsdomstolen förkastade 18.2.2016 (liggarnummer 537) besvären över Åbo förvaltningsdomstols beslut och vidmakthöll förvaltningsdomstolens beslut.

Sydvästra Finlands avfallshanteringsnämnd beslutade 23.5.2017 att fastighetsvis avfallstransport som kommunen ansvarar för att ordna i fråga om s.k. fast avfall ska ordnas av fastighetsinnehavaren i de kommuner inom nämndens verksamhetsområde som har ett system med avfallstransport enligt avtal i enlighet med den gamla avfallslagen.

Åbo förvaltningsdomstol upphävde 7.11.2018 (beslutsnummer 18/0336/1) avfallshanteringsnämndens beslut och återförvisade ärendet till nämnden för ny behandling. Förvaltningsdomstolen motiverade sitt beslut bland annat med att villkoren för val av avfallstransport som fastighetsinnehavaren ordnar inte uppfylls och att beslutet därmed strider mot avfallslagen.

Högsta förvaltningsdomstolen förkastade 31.12.2019 (liggarnummer 6230) besvären över Åbo förvaltningsdomstols beslut och vidmakthöll förvaltningsdomstolens beslut.

Sydvästra Finlands avfallshanteringsnämnd har 18.3.2021 beslutat att avfallstransportsystemet av fast avfall från Aura, S:t Karins, Lundo, S:t Mårtens, Pemar, Pargas kommunområde, Pöytis, Rusko kommunområde, Salo, Sagu och Åbo fortsätter som avfallstransport ordnad av fastighetsinnehavaren enligt 37 § i gällande avfallslag, dvs. som avfallstransport enligt avtal i enlighet med den gamla avfallslagen.

Detta beslut har Åbo förvaltningsdomstol 23.6.2022 upphävt och ärendet har återförvisats för ny behandling och beslut av Sydvästra Finlands avfallshanteringsnämnd.

I beslutet har förvaltningsdomstolen bland annat sagt att: *”En övergång till avfallstransport som fastighetsinnehavaren ordnar skulle vara möjlig endast om vissa lagstadgade villkor uppfylls. Också i övrigt preciseras regleringen för att säkerställa ett icke-diskriminerande och jämlikt utbud av tjänster. Utifrån remissvaren i samband med lagberedningen ser det ut som att de föreslagna villkoren för avfallstransport som fastighetsinnehavaren ordnar inte uppfylls i alla kommuner som har ett system med avfallstransport enligt avtal. I sådana fall ska man övergå till kommunalt ordnad avfallstransport. I den allmänna motiveringen konstateras också att svårigheten att övervaka verksamhetens laglighet är en betydande svaghet i avfallstransporten enligt avtal.”*

Enligt avfallslagen (15.7.2021/714) 37 §, Avfallstransport som fastighetsinnehavaren ordnar, gäller följande:

Kommunen kan besluta att fastighetsvis transport av blandat kommunalt avfall som uppkommer vid sådan verksamhet som avses i avfallslagen 32 § 1 mom. och sådant slam från slamavskiljare och slutna tankar som avses i 32 § 2 mom.

1 punkten i kommunen eller en del av kommunen ordnas så att fastighetsinnehavaren avtalar om den med en avfallstransportör, om

1) avfallstransporten då uppfyller vad som föreskrivs i avfallslagen 35 § 2 mom., d.v.s. fastighetsvis avfallstransport ska oavsett metod ordnas så att avfallstransporttjänster tillhandahålls allomfattande och tillförlitligt samt på skäliga och icke-diskriminerande villkor.

2) avfallstransporten främjar avfallshanterings allmänna funktion i kommunen, stöder utvecklingen av avfallshanteringen i regionen och inte medför fara eller skada för hälsan eller miljön,

3) beslutets verkningar sammantaget bedöms vara positiva, särskilt med beaktande av konsekvenserna för hushållen och för företagens och myndigheternas verksamhet.

Vidare i förvaltningsdomstolens beslut sägs bland annat att: *”Att upprätthålla två olika transportsystem försvårar i väsentlig grad främjandet av utvecklingen av avfallshanteringen i regionen i och med att man alltid då man ordnar avfallshantering är tvungen att beakta de krav och villkor som ställs av de två olika transportsystemen. Att upprätthålla det dubbla systemet försvårar i väsentlig grad också genomförandet av det regionala samarbetet kring avfallshanteringen i kommunerna.*

Särskilt inom området med avfallstransport enligt avtal i Pargas kommunområde finns det fastigheter som saknar vägförbindelse eller ligger bakom särskilt svåra vägförbindelser och som enligt besked från fastighetsinnehavarna till Sydvästra Finlands Avfallsservice Ab (LSJH) inte kan få transporttjänster och för vilka det kommunala bolaget därför har ordnat ersättande lokal avfallsinsamling. Enligt uppgifter från LSJH omfattar dessa system med ersättande lokal avfallsinsamling ca 150 bostadsfastigheter.”

”Beslutsfattarens prövningsrätt vid valet av avfallstransportsystem har dock begränsats i avfallslagen. Beslutet kan inte enbart grunda sig på en bedömning av hur systemet med avfallstransport enligt avtal som använts enligt den gamla avfallslagen har fungerat enligt kommunens bedömning eller vilken kommunens ståndpunkt annars är när det gäller valet av avfallstransportsystem.

Enligt den utredning som lämnats i ärendet finns det tjänster att tillgå i princip inom hela regionen. Ändå har man åtminstone i Pargas kommunområde varit tvungen att tillhandahålla kompletterande avfallsinsamling.

Enligt myndigheternas registeruppgifter finns det i praktiken endast en verksam transportföretagare i till exempel Aura, S:t Mårtens, Pargas kommunområde och Pöytis, vilket ökar risken för att det inte finns någon faktisk valmöjlighet och att transportföretagaren ensidigt kan bestämma priset på tjänsten.

Att upprätthålla två olika transportsystem försvårar enligt myndighetsutredningen i väsentlig grad främjandet av utvecklingen av avfallshanteringen i regionen och genomförandet av det regionala samarbetet kring avfallshanteringen. I vissa kommuner (Pargas och Rusko) har man två olika avfallstransportsystem, vilket enligt myndighetsutredningen också försvårar och komplicerar myndigheternas arbete.

Utifrån det som konstateras ovan främjar den avfallstransport som fastighetsinnehavaren ordnar jämfört med kommunalt ordnad avfallstransport inte avfallshanteringens allmänna funktion inom det aktuella området och stöder inte utvecklingen av avfallshanteringen i regionen. Dessutom kan det anses föreligga en beaktansvärd risk för att den avfallstransport som fastighetsinnehavaren ordnar medför större risk eller olägenhet för hälsan eller miljön än den kommunalt ordnade avfallstransporten.”

Förvaltningsdomstolen konstaterar avslutningsvis följande:
”Utredningarna i ärendet och nämndens motivering till sitt beslut visar inte att villkoren enligt 37 § i avfallslagen uppfylls inom hela utredningsområdet. Villkoren för val av avfallstransport som fastighetsinnehavaren ordnar uppfylls inte och avfallshanteringsnämndens beslut strider därmed mot avfallslagen.

Det ankommer på kommunen att besluta om avfallstransportsystemet. Förvaltningsdomstolen är inte behörig att ändra avfallshanteringsnämndens beslut eller fatta ett nytt beslut i ett kommunalbesvärssärende. Avfallshanteringsnämndens beslut behöver således upphävas och ärendet återförvisas till avfallshanteringsnämnden för ny behandling.”

Situationen har inte avsevärt förändrats sedan Pargas stad senast gav utlåtande med anledning av Sydvästra Finlands avfallshanteringsnämnds beslut 18.3.2021.

Beslutet om avfallstransportsystem gäller endast fast avfall (brännbart), då övriga avfallstransporter sköts av kommunen eller övergår till kommunalt ordnade.

Enligt nuvarande system betyder det för husbolag med fler än 5 bostäder att de dels skall avtala om avfallstransporter för brännbart avfall med ett transportbolag, medan kommunen genom avfallsbolaget LSJH sköter transporten av övrigt avfall. Övergången gäller fr.o.m. sommaren 2024.

- Kompletterande material** Beslut av Åbo förvaltningsdomstol 23.6.2022
- Föredragande** Stadsdirektör Patrik Nygrén, tfn 040 511 4383
fornamn.efternamn@pargas.fi
- Beslutsförslag** Stadsstyrelsen avger som utlåtande till Sydvästra Finlands avfallshanteringsnämnd att man övergår till kommunalt ordnad avfallstransport inom hela Pargas stads område. Nuvarande avfallstransportsystem uppfyller inte villkoren enligt avfallsslagen, främjar inte avfallshanteringens allmänna funktion i kommunen, eller stöder utvecklingen av avfallshantering i regionen.
- Paragrafen justeras omedelbart på mötet.
- Beslut** Förslaget godkändes.
- Paragrafen justerades omedelbart vid sammanträdet.
- Delgivning** Sydvästra Finlands avfallshanteringsnämnd, teknisk chef J.N., samhällsingenjör M.J.
-